

Kaliteli, tarafsız ve hesapverir yargı için iki öneri

“A’dan Z’ye Türk Yargı Reformu” ve “Türkiye’de Hukuk Devletinin Tesisi”

Daha İyi Yargı Derneği ile İstanbul Politik Araştırmalar Enstitüsü, Türkiye’de yargının bağımsızlığını ve hukuk devletinin varlığını tartıştı. Çevrimiçi buluşmada, Daha İyi Yargı Derneği’nin “A’dan Z’ye Türk Yargı Reformu” çalışması ile İstanbul Politik Araştırmalar Enstitüsü’nün “Türkiye’de Hukuk Devletinin Tesisi-Bağımsız ve Tarafsız Bir Yargı Erki İçin Öneriler” raporu değerlendirildi.

Daha İyi Yargı Derneği Başkanı Av. Mehmet Gün’ün özetlediği **“A’dan Z’ye Türk Yargı Reformu”** çalışması, kaliteli ve hesapverir bir yargı düzeni için şu dokuz temel reformu öneriyor:

- 1.Hakimler Savcılar Kurulu’nu, toplumun tüm kesimlerini temsil eden, hiçbir kişi, grup veya koalisyonun etki edemeyeceği, tam bağımsız hale dönüştürerek, kaliteli yargı hizmeti üretimine odaklanan düzenleyici bir kurum olarak Adalet Yüksek Kurumu oluşturmak ve bu kurumu tüm paydaşlarla sürekli olarak danışan ve tavsiyeler oluşturan Daimî Hukuk Şûrası ile güçlendirmek.
- 2.Yargının idaresiyle ilgili, Adalet Yüksek Kurumu kararları da dahil her türlü karar ve işlemi etkin yargısal denetime açmak ve bu amaçla yargı konularında uzmanlaşmış Adalet Yüksek Mahkemesi oluşturmak.
- 3.Anayasa Mahkemesi’nin daire sayısını 3’e çıkarmak, üye sayısını 15’den 30’a yükseltmek, seçimlerini kamuoyunun katılımına açık şeffaf ve yargı denetime tabi tutarak kapasitesini artırmak ve siyaseten tarafsızlığını geliştirmek.
- 4.Hukuk mesleklerinin her biri için, yönetimleri sadece meslek mensupları tarafından seçilen, tam bağımsız yargısal meslek kuruluşları oluşturmak ve bu kuruluşları anayasa ile güvence altına almak.
- 5.Yargı görevlerine kabul ve atamalarında tam liyakati sağlamak; yargı üst organlarına, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay üyeliklerine adaylık ve atamalarda kamuoyunu dahil ederek tam şeffaflığı, seçme ve atama kararlarını gerekçeli açık oya tabi tutup bütün aşamaları yargı denetimine tabi kılarak tam hesapverirliği sağlamak.
- 6.Ahi geleneğinin özüne uygun olarak yeknesak hukuk meslekleri kariyer planı oluşturmak ve insan kaynaklarını ihtiyaca uygun olarak geliştirip liyakat esaslı olarak değerlendirmek.
- 7.Yargı hizmet birimlerini, mahkemeleri ve insan kaynaklarını 26 kalkınma bölgesi bazında optimum şekilde dağıtmak, uzmanlıkları merkezlerde yoğunlaştırırken hizmeti halkın ayağına götürmek.

8.Uyuşmazlıkları erken aşamada tespit ederek yargının iş yükünü önceden kestirmek, yargı kaynaklarını ileriye yönelik planlamak, modern uyuşmazlık yönetim usulleri ve dava öncesi dürüst ifşa ve ibraz kurallarıyla sulh ve uzlaşmayı teşvik etmek, buna rağmen yargıya intikal eden en karmaşık davaları en geç üç-dört ay içinde sonlandırmak.

9.Herkese karşı hukukun üstünlüğü için kamu görevlilerinin suçlarında idari amirlerinin ve kendi kuruluşlarının soruşturma izni vermesi şartını ilga etmek; dokunulmazlıkları hukuk yoluyla güçlendirmek, yasama dokunulmazlığına sahip olanların soruşturmasında Adalet Yüksek Mahkemesi'ni münhasır yetkili kılmak ve siyasi kararlarla dokunulmazlık kaldırılmasını ilga etmek; yargı ve kamu üst-düzey görevlilerinin suçlarının soruşturmasını münhasıran Adalet Yüksek Mahkemesi'ne vermek.

İstanbul Politik Araştırmalar Enstitüsü'nün "Türkiye'de Hukuk Devletinin Tesisi-Bağımsız ve Tarafsız Bir Yargı Erki İçin Öneriler" raporunu ise raporu yazan Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Demirhan Burak Çelik özetledi. Rapor, Türkiye'de yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin başlıca sorunları ve engelleri saptayıp, bunlara ilişkin çözüm önerileri sunuyor.

Sorunları "hakimler ve savcılar kurulunun yapılanması ve işlevleri, yargı mensuplarının mesleki kariyerleri, yüksek yargı, savunma mesleği ve barolar" başlıkları altında tespit eden raporun çözüm önerileri şöyle:

1.Hakimler Savcılar Kurulu (HSK) lağvedilmeli, adı, yapılanması ve işlevleriyle birlikte tamamen yeni bir kurul oluşturulmalıdır. Bu kurul, toplumun adalet talebini karşılayacak biçimde "Adalet Yüksek Kurulu" olarak adlandırılmalıdır.

2.Yargı mensuplarının mesleki yaşamlarına (kariyerlerine) ilişkin tüm kararlar nesnel ölçütlere dayanmalı, bu kararlarda liyakat, ilgililerin yeterlik, yetenek ve nitelikleri esas alınmalıdır.

3.Yargı denetiminin önündeki engeller kaldırılmalı, yargı denetimine kapalı hiçbir alan bırakılmamalı, bu konudaki anayasal engeller kaldırılmalıdır. Yüksek yargının oluşum biçimi ve işlevleri gözden geçirilmelidir.

4.Yargının, sav-savunma-karar üçlüsünden oluştuğu gerçeği anayasal düzeyde de vurgulanmalı, baroların ve Türkiye Barolar Birliği'nin oluşumunda savunmanın bağımsızlığı esası gözetilmelidir.

Daha İyi Yargı Derneği, Türkiye'deki yargı sorunlarını tespit edip çözüm önerileri geliştirmek, bu öneriler üzerinde toplumsal mutabakat sağlanması ve çözümlerin hayata geçirilmesi için çalışmak üzere Kasım 2014'te kurulmuş, siyaseten tarafsız sivil toplum kuruluşu. Amacı Türkiye'nin, uzlaşma kültürünün egemen olduğu, barış içinde yaşayan, üretken, uluslararası alanda rekabetçi ve müreffeh bir toplum haline gelmesine, yargının daha ilerletilmesi ve geliştirilmesi yolu ile katkıda bulunmak. Dernek, yargıda A'dan Z'ye bir reform öneriyor. (dahaiiyargi.org)

İstanbul Politik Araştırmalar Enstitüsü (IstanPol) de akademisyenler, bağımsız araştırmacılar ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerini bir araya getirerek bilimsel bilgi üretiminin sürdürülebilmesine yönelik çalışmalar yapan, başta Türkiye olmak üzere Avrupa ve Ortadođu odaklı demokratikleşme, dış politika, siyasal iktisat ve göç konularında analizler, akademik araştırma projeleri ve politika önerileri üreterek bunları kamuoyu ile paylaşan bir düşünce kuruluşu. (istanpol.org)